

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS STRATEGINIŲ PREKIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1022 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-847, LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-705 22, 23, 24, 25 IR 39 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-848(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SPROGMENŲ APYVARTOS KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-1315 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-849

2026 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. spalio 21 d. vakarinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-92), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės įstatymo Nr. I-1022 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-847 (toliau – Strateginių prekių kontrolės įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 22, 23, 24, 25 ir 39 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-848(2) (toliau – Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo Nr. IX-1315 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-849 (toliau – Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo projektas) (toliau visi kartu – Įstatymų projektai) teisinio reguliavimo siekiui – paskatinti investicijas ir gynybos pramonės vystymąsi, sukurti papildomas pajamas valstybės biudžetui bei stiprinti Lietuvos, kaip patikimos gynybos sektoriaus partnerės, reputaciją, tačiau nepritarti Įstatymų projektams dėl toliau nurodytų priežasčių:

1. Įstatymų projektais siūloma keisti ginklų kontrolės politiką ir panaikinti draudimą tarpininkauti dėl visų A kategorijos ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių (toliau – ginklai) bei prekiauti jais (įskaitant eksportą, importą, vežimą, tranzitą), taip pat panaikinti draudimą tarpininkauti dėl sprogmenų prekybos. Šios veiklos keliamos rizikos gali būti suvaldytos tik pasitelkus tinkamas ir veiksmingas kontrolės priemones, kurios mažintų tikimybę ir galimybes perduoti ginklus nenumatytiems galutiniams vartotojams į konflikto regionus ar į neteisėtą apyvartą, mažintų tikimybę, kad šalis gali būti išnaudojama įgyvendinant sandorius, neatitinkančius nacionalinio saugumo interesų dėl galimo ginklų nukreipimo į nedraugiškas šalis, arba galimybes išnaudoti šalį tarptautinėms sankcijoms apeiti, tačiau įstatymų projektuose siūlomu reguliavimu toks kontrolės mechanizmas nėra įtvirtintas. Ginklų kontrolės politikos liberalizavimas, nenustačius tinkamų priemonių nurodytai veiklai kontroliuoti, neatitiktų nacionalinio saugumo interesų ir pažeistų Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, ypač 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos bendrosios pozicijos [2008/944/BUSP](#), nustatančios bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę, bei Sutarties dėl prekybos ginklais, kurią 2014 m. gruodžio 2 d.

ratifikavo Lietuvos Respublikos Seimas, nuostatas, tarp kurių įtvirtintas ir veiksmingo reguliavimo principas, už kurio tinkamą įgyvendinimą yra atsakingos valstybės.

Priėmus siūlomus pakeitimus, atsakomybė už prekybą A kategorijos ginklais, tinkamą sandorių patikrą ir galimą nepageidaujamą prekių nukreipimą ar panaudojimą dėl nesubalansuotos rizikos tektų valstybės institucijoms, atliekančioms strateginių prekių apyvartos kontrolės funkcijas, bet ne eksportuotojams, importuotojams, tarpininkams ir kitiems subjektams, vykdančioms šią veiklą, kurių veiklos kontrolės mechanizmas ir atsakomybė Įstatymų projektuose nenumatyta.

2. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekte siūlomi Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 22 straipsnio 4 dalies pakeitimai, kuriais siekiama suteikti gamintojams teisę taisyti, eksportuoti, vežti kitų gamintojų ginklus ir jais prekiauti. Šiais pakeitimais yra nepagrįstai keičiama Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymu nustatyta licencijavimo sistema, pagrįsta reikalavimų licencijuojamoms veikloms atskyrimu pagal veiklos pobūdį ir ginklų pavojingumą (kategoriją), ir išplečiamas ginklų gamybos licencija suteikiamų teisių mastas, silpninamas licencijuojamų veiklų reguliavimo atskyrimo principas, sudaromos prielaidos piktnaudžiavimui, nes ginklų gamybos licencija faktiškai apima prekybos ginklais veiklą, kuriai taikomi kiti reikalavimai ir kontrolės mechanizmai. Toks reguliavimas iškreipia ginklų gamybos licencijos paskirtį ir neatitinka Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme nustatytos teisinio reguliavimo sistemos ir logikos.

3. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekte siūloma pakeisti Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 22 straipsnio 4 dalies 6 ir 7 punktus – nurodyti, kad ginklai gali būti vežami ir į Europos ekonominės erdvės, Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybės nares ir Ukrainą, taip pat iš šių valstybių į Lietuvą. Šis siūlomas reguliavimas, kuriuo numatomas ginklų vežimas ne tik į (iš) Europos Sąjungos valstybės nares, bet ir į trečiąsias šalis, nepagrįstai išplečia Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 2 straipsnio 28 dalyje įtvirtintą ginklų vežimo sąvoką ir neatitinka Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme nustatyto vežimo į Europos Sąjungos valstybės nares ir importo, eksporto į trečiąsias šalis atskyrimo principo. Be to, įstatyme nurodant konkrečias tarptautines organizacijas ir Ukrainą, nepagrįstai siaurinamas šalių, į kurias galėtų būti eksportuojami ir iš kurių galėtų būti importuojami ginklai, ratas. Konkrečių valstybių sąrašo sudarymas yra ne įstatymo reguliavimo dalykas, kadangi sprendimai dėl kiekvienos valstybės, į kurią būtų leidžiama eksportuoti ar iš jos importuoti, ar vykdyti tarpininkavimo veiklą tarp šių šalių, turi būti priimami atlikus individualų kiekvieno prašymo dėl atitinkamos licencijos išdavimo bei suinteresuotų institucijų pateiktos informacijos vertinimą. Šį vertinimą pagal galiojančią teisinį reguliavimą atlieka pagal Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės įstatymą sudaryta Komisija strateginių prekių licencijų išdavimo klausimams spręsti.

4. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekte siūloma pakeisti Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 23 straipsnį – įtvirtinti nuostatą, kad Europos fizinis asmuo ar Europos juridinis asmuo gali vežti, eksportuoti, importuoti ar gabenti tranzitu per Lietuvos Respubliką visus be išimčių A kategorijos ginklus. Šis siūlomas teisinis reguliavimas ne tik neatitinka nacionalinio saugumo interesų dėl šio nutarimo 1 punkte nurodytų priežasčių, bet ir iškreipia Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymu bei Strateginių prekių kontrolės įstatymu nustatytus A kategorijos ginklų ir B, C, D kategorijų ginklų eksporto, importo, vežimo, tranzito reikalavimų ir kontrolės taisyklių atskyrimo principus.

Be to, Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekte pateiktas pasiūlymas iš įstatymo 23 straipsnio 12 dalies išbraukti nuostatą, kad „galutinio vartotojo sertifikatu patvirtinama, kad

importuotojui išduotame leidime importuoti ginklus nurodyti B, C ar D kategorijų ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys nebus eksportuojami arba reeksportuojami“, neatitinka Lietuvos prisiimto įsipareigojimo vykdyti galutinio vartotojo kontrolę pagal 2012 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą ([ES\) Nr. 258/2012](#), kuriuo įgyvendinamas Jungtinių Tautų protokolo prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais, papildančio Jungtinių Tautų Konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, (Jungtinių Tautų šaunamųjų ginklų protokolas) 10 straipsnis ir nustatoma šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų eksporto leidimų sistema, importo ir tranzito priemonės.

5. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekte siūloma pakeisti Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 24 straipsnio 2 dalį ir suteikti teisę Europos fiziniams asmenims ar Europos juridiniams asmenims, gavusiems policijos įstaigos išduodamą veiklos licenciją ar rašytinį sutikimą, prekiauti visų rūšių A kategorijos ginklais, tačiau kartu siūloma panaikinti reikalavimą, kad prekiauti B, C, D kategorijų ginklais gali tik asmenys, gavę licenciją ar rašytinį sutikimą tokiai veiklai. Pasiūlymas panaikinti prekybos B, C, D kategorijų ginklais licenciją nėra niekaip argumentuotas ir (ar) teisiškai pagrįstas. Be to, toks reguliavimas prieštarautų 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos ([ES\) 2021/555](#) dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės 4 straipsnio 4 dalies nuostatoms, pagal kurias kiekviena valstybė narė įpareigojama nustatyti prekiautojų ginklais veiklos reglamentavimo sistemą, įskaitant, bet neapsiribojant, veiklos licencijavimu.

6. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekte siūloma Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 39 straipsnio 2 dalį papildyti 4 punktu – suteikti teisę Europos juridiniams asmenims, kurie prekiauja ginklais ir (arba) atstovauja ginklų ar šaudmenų gamintojams ar dėl jų tarpininkauja, organizuoti A kategorijos tinkamų naudoti ginklų parodas. Tačiau, priešingai nei nustatyta keičiamo Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 1–3 punktuose, Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekte nenustatomos atitinkamos tokio pobūdžio parodų saugumo garantijos. Nesant reikalavimų, kuriais užtikrinamas organizuojamų A kategorijos ginklų parodų saugumas, kyla rizika, kad eksponavimui skirti ginklai bus netinkamai laikomi, nebus užtikrinta jų pakankama fizinė apsauga, o dėl to didės vagysčių ar kitų neteisėtų veikų, ginklų patekimo į neteisėtą apyvartą rizika.

Be to, pasiūlymas suteikti teisę organizuoti A kategorijos tinkamų naudoti ginklų parodas vien tik Europos juridiniams asmenims, bet ne Europos fiziniams asmenims nėra niekaip argumentuotas ir (ar) teisiškai pagrįstas, kadangi, pagal Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymą, licencijuojama veikla gali užsiimti ne tik Europos juridiniai asmenys, bet ir bet kurie Europos fiziniai asmenys.

7. Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo projekte siūloma keisti Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo 12 straipsnio 3 dalį – panaikinti šios dalies 4 punktą, draudžiantį parduoti sprogmenis nepaprastosios, karo padėties arba mobilizacijos atveju.

Šis pasiūlymas nėra pagrįstas Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo projekto aiškinamajame rašte, o Lietuvos kariuomenė nėra nustačiusi poreikio naikinti draudimą pardavinėti sprogmenis esant karo padėčiai.

Taip pat Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo projekte siūloma atsisakyti keičiamo Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyto draudimo Lietuvos Respublikoje užsiimti sprogmenų prekybos tarpininko (asmens, atstovaujančio sprogmenų gamintojo, prekiautojo ar sprogmenų naudotojo interesams, kai sprogmenų gamintojas,

prekiautojas ar sprogmenų naudotojas sudaro sutartis dėl sprogmenų įsigijimo ar pardavimo) veikla, tačiau nenustatomas tarpininko veiklos licencijavimo mechanizmas, nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, tarpininko teisės ir pareigos bei jokios papildomos rizikų valdymo priemonės, kaip nurodyta šio nutarimo 1 punkte. Toks reguliavimas neužtikrina keičiamo Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo tikslo – reguliuoti sprogmenų civilinę apyvartą, kad būtų užtikrintas žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumas ir nustatyta sprogmenų atpažinties ir susekamumo sistema (Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo 1 straipsnio 2 dalis), taip pat prieštarauja 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai [2014/28/ES](#) dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų tiekimu rinkai ir priežiūra, nuostatų suderinimo, pagal kurią visi ekonominės veiklos vykdytojai turėtų būti atsakingi už sprogmenų atitiktį šiai direktyvai jų atitinkamo vaidmens tiekimo grandinėje požiūriu, kad būtų užtikrintas aukštas visuomenės interesų, kaip antai sveikatos ir saugos, apsaugos lygis ir vartotojų apsauga, ir visi tiekimo ir platinimo grandinėje veikiantys ekonominės veiklos vykdytojai turėtų imtis tinkamų priemonių siekdami užtikrinti, kad visi rinkai jų tiekiami sprogmenys atitiktų šią direktyvą.

8. Suteikus teisę Europos fiziniams asmenims ar Europos juridiniams asmenims prekiauti visų rūšių A kategorijos ginklais ir sprogmenimis bei dėl jų tarpininkauti, reikėtų užtikrinti tokios veiklos kontrolės priemones, todėl didėtų tiek administravimo kaštai kontroliuojančiosioms institucijoms, tiek reguliavimo našta ūkio subjektams (didėtų eksporto, importo, tranzito ir tarpininkavimo veiklos licencijavimo kaštai, valstybės rinkliavos už licencijų išdavimą dydžiai, pailgėtų patikrinimų atlikimo terminai ir pan.). Todėl Įstatymų projektais siūlomam reguliavimui įgyvendinti reikėtų papildomų valstybės biudžeto lėšų, kurių kasmetinis poreikis priklausytų nuo ūkio subjektų skaičiaus. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą konstatavo, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kad būtų išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. gruodžio 11 d. priimtame Lietuvos Respublikos 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatyme papildomų asignavimų šiam tikslui nėra numatyta. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad valstybės biudžetas planuojamas įvertinus pagrindines rizikas valdžios sektoriaus finansams, rizikas dėl geopolitinės padėties pokyčių ir galimo jos poveikio Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ekonomikai, žmonėms, saugumo padėčiai ir siekiant išlaikyti visų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų tvarumą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, užtikrinti apsaugą nuo ekonominių svyravimų, artimiausiu metu finansinės galimybės didinti valstybės biudžeto asignavimus bus labai ribotos.

Vyriausybė, pasitelkusi tarpinstitucinę darbo grupę, ketina parengti naujus tarpusavyje suderintus Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo ir Strateginių prekių kontrolės įstatymo pakeitimo projektus ir pateikti juos svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. rudens sesijoje.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras

